METROPOOLREGIO
ROTTERDAM DEN HAAG

Ontwerp beleidsnota

reserves, voorzieningen en fondsen MRDH 2017

Metropoolregio Rotterdam Den Haag
Postbus 66
2501 CB DEN HAAG
Telefoon: 088-5445100
e-mail: informatie@mrdh.nl
website: www.mrdh.nl

Inhoudsopgave

1 Begripsbepaling en beleidsuitgangspunten 4
1.1 Reserves 4
1.2 Voorzieningen 5
1.3 Fondsen 6
1.4 Rente 8
2 Overzichten 9
2.1 Reserves 9
2.2 Voorzieningen 10
2.3 Fondsen 11
3 Besluit 12

Inleiding

Voor u ligt de Beleidsnota reserves, voorzieningen en fondsen. Deze wordt, conform de Financiële Verordening artikel 12 lid 1, tenminste één keer in de vier jaar door het algemeen bestuur vastgesteld.

Door het vaststellen van deze beleidsnota wordt bereikt dat het beleidskader voor reserves, voorzieningen en fondsen door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.
In deze beleidsnota stelt het algemeen bestuur voor iedere reserve / voorziening / fonds het volgende vast:

- de naam
- het doel dat we met de middelen willen realiseren
- het beleid dat we met de middelen tot stand willen brengen
- wie er verantwoordelijk is voor planning & control ten aanzien van de betreffende middelen
- welke regels er zijn ten aanzien van het toevoegen/onttrekken aan de reserve / voorziening / fonds
- wat de minimum en maximum omvang mag zijn
- de huidige stand en het verwachte verloop in de komende periode
- de looptijd van de reserve / voorziening / fonds
- of er jaarlijks rente aan wordt toegerekend.

Leeswijzer
In hoofdstuk één wordt stil gestaan bij de regelgeving en beleidsuitgangspunten rondom reserves, voorzieningen en fondsen.
In hoofdstuk twee wordt een overzicht gegeven van resp. de reserves, voorzieningen en de fondsen die door de MRDH gehanteerd worden alsmede van de actuele ontwikkelingen.

1 Begripsbepaling en beleidsuitgangspunten

Ondanks het eenduidige onderscheid tussen reserves, voorzieningen en fondsen blijkt de toepassing
nogal complex te zijn. Er kunnen zich met betrekking tot het begrip voorzieningen interpretatie verschillen voordoen als het gaat om de invulling van (on)zekerheid over de omvang en het tijdstip van
optreden in verband met verplichtingen en risico's.
Hierdoor leidt de regelgeving niet in alle gevallen tot een goede interpretatie en een ondubbelzinnige toepassing. Cruciaal voor het treffen van een voorziening is dat er per balansdatum een verplichting bestaat of een reëel risico op het ontstaan van een verplichting waarvan de precieze omvang en/of het tijdstip van optreden per de balansdatum onzeker is, maar wel redelijkerwijs kan worden geschat. Als het bedrag van de verplichting vaststaat, wordt een schuld in de balans opgenomen en geen voorziening. Verplichtingen die onvoldoende betrouwbaar geraamd kunnen worden, worden opgenomen als niet uit de balans blijkende verplichting.

Het onderscheid in reserves, voorzieningen en fondsen kan als volgt worden weergegeven:

Doet het volgende zich voor:	*Zo ja, dan:*
Is er eigen budget dat nog niet besteed is dat geen verplichte uitgave is / waarover nog keuzes (door het algemeen bestuur) gemaakt kunnen worden?	Reserve
Is er eigen budget dat nog niet besteed is en dat gereserveerd dient te worden voor verplichtingen die de MRDH is aangegaan en waarvan zeker is dat er uitgaven op gedaan moeten worden (in de komende jaren)?	Voorziening
Nog niet bestede budgetten, ontvangen van Europese en Nederlandse overheden, en die bestemd zijn voor/uitgegeven moeten worden aan een specifiek doel?	Fonds

Er dient gestreefd te worden naar een situatie waarin de beleidsdoelen zoveel mogelijk onderdeel uitmaken van de exploitatie. Dit beleidsuitgangspunt vloeit voort uit de grondslag van het stelsel van baten en lasten, namelijk dat de baten en de lasten van besluitvorming zo goed mogelijk moeten worden toegerekend aan de jaren waarop ze betrekking hebben. Het in de exploitatie juist toedelen van bedragen aan de jaarschijven doet recht aan de P&C-cyclus. Het dwingt tot het vooraf ramen van de middeleninzet van de te realiseren (zo 'smart' mogelijk omschreven) beleidsdoelen die in de programma's zijn onderscheiden en het achteraf afleggen van verantwoording over de behaalde resultaten.

Op grond van het voorzichtigheidsbeginsel moeten verwachte verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar in acht worden genomen als zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. Verliezen dienen direct te worden genomen, voor verwachte verliezen worden voorzieningen gevormd.

1.1 Reserves

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken.

Kenmerkend voor een reserve is dat er budget wordt gereserveerd voor een specifiek doel, maar dat de exacte omvang, dan wel de vraag of het zich daadwerkelijk voor gaat doen, momenteel nog onduidelijk is. Er is geen regelgeving die eist dat er reserves worden ingesteld, wel getuigt het van ordentelijk financieel beheer wanneer je anticipeert op uitgaven die je in de toekomst verwacht en die een "aanmerkelijke" omvang hebben. Door bij de instelling van een reserve te beschrijven waar de betreffende middelen voor zijn bedoeld, krijgen ze een bestemming. Formeel wordt de reserve daarmee een bestemmingsreserve.

Vorming
De beleidsruimte van het algemeen bestuur is vooral gelegen in het instellen en opheffen van reserves, het wijzigen van de bestemming en wijzigen van het bestaande beleid ten aanzien van toevoegingen en onttrekkingen. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves vinden plaats door middel van resultaatbestemming. Resultaatbestemmingen kunnen vooraf geraamd worden en vormen aldus onderdeel van de (programma-)begroting. Daarmee is dit de beslissingsbevoegdheid van het algemeen bestuur.

Aanwending
Bij iedere bestemmingsreserve wordt aangegeven onder welke voorwaarden aanwending is toegestaan. Bij de begroting wordt door het algemeen bestuur vastgesteld voor welk bedrag er onttrokken mag worden aan de reserves. Daarmee komt de verantwoordelijkheid voor het daadwerkelijk besteden bij het algemeen bestuur.

Mutaties doel
De bestemming van een reserve kan alleen door het algemeen bestuur veranderd worden.

Opheffing
Net als de bij de vorming van een reserve, dient ook de opheffing van reserves door middel van een besluit van het algemeen bestuur plaats te vinden of indien er vooraf een einddatum vastgelegd is waarop de reserve komt te vervallen.

1.2 Voorzieningen

Het verschil met reserves is dat wet- en regelgeving (Besluit Begroting en Verantwoording: hierna te noemen: BBV) duidelijk omschrijft wanneer een voorziening moet worden ingesteld, deze zijn niet vrij te besteden of te bestemmen.
Een voorziening moet worden getroffen wegens:
- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren (kostenegalisatie).
- Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (fondsen).

Aan voorzieningen zit een verplichting vast. Voorzieningen zijn daarom vreemd vermogen, in tegenstelling tot reserves die tot het eigen vermogen behoren.

Vorming
De beleidsruimte van het algemeen bestuur is vooral gelegen in het instellen en opheffen van voorzieningen en het wijzigen van het bestaande beleid. Toevoegingen aan en aanwending en vrijval van voorzieningen worden zo veel mogelijk geraamd in de begroting (N.B. het kan incidenteel voorkomen dat een noodzakelijke wijziging in enig jaar niet meer in de begrotingscyclus kan worden meegenomen). Op deze manier heeft het algemeen bestuur de bestuurscommissies gemandateerd voor het (financieel) beheer van de voorzieningen. In de jaarrekening leggen de bestuurscommissies via het dagelijks bestuur verantwoording af aan het algemeen bestuur inzake alle voorzieningen.

Aanwending
Bij de totstandkoming van producten binnen de planning- & controlcyclus worden toevoegingen, aanwendingen en vrijval aangeleverd. Bij de vaststelling van deze producten door het algemeen bestuur worden deze mutaties geautoriseerd. Daarbij wordt in ogenschouw genomen dat voorzieningen niet groter of kleiner mogen zijn dan de verplichtingen of risico's waarvoor zij gevormd zijn. De wijziging van de hoogte van een voorziening wordt zodoende alleen gerealiseerd wanneer deze wordt aangepast aan een nieuw noodzakelijk niveau. Overige aanpassingen vloeien alleen voort uit het verminderen van een voorziening wegens aanwending voor het doel waarvoor deze is ingesteld.

Mutaties doel
Het doel van een voorziening kan niet gewijzigd worden. Wanneer het doel vervalt, dient de voorziening opgeheven te worden. Wanneer het doel verandert zal een nieuwe voorziening moeten worden ingesteld.

Opheffing
Opheffing van een voorziening is alleen mogelijk wanneer de aanleiding voor de vorming ervan, een verplichting en/of risico, is komen te vervallen.

1.3 Fondsen

In de balans worden onder de overlopende passiva afzonderlijk opgenomen:
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume;
- Alle van de EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren worden als overlopende passiva op de balans verantwoord.
- Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.

Voor de transparantie, omdat er nog sprake kan zijn van overige overlopende passiva, noemt de MRDH deze onder de overlopende passiva opgenomen geoormerkte middelen van derden, fondsen.
Het begrip fonds is geen door de wetgever opgelegde naam, we zijn vrij in de bepaling van de naam die we aan deze middelen willen geven. Omdat de fondsen onder overlopende passiva vallen, worden ze apart in de beleidsnota opgenomen.

Als gevolg van voorfinanciering kan er op enig moment een tekort ontstaan in de fondsen. Op basis van het BBV artikel 40a, lid 1a wordt zo'n tekort als een vordering op de balans verantwoord.

Vorming
De beleidsruimte van het algemeen bestuur bestaat uit het wijzigen van het bestaande beleid ten aanzien van onttrekkingen (bijvoorbeeld via de subsidieverordeningen of via de begroting) passend binnen het door derden bepaalde specifieke bestedingsdoel. Toevoegingen van fondsen en het wijzigen van de bestemming van de fondsen volgt uit de wet of uit de daarover met de betreffende overheid gemaakte afspraken.

Toevoegingen en onttrekkingen aan fondsen worden geraamd in de begroting en op deze manier geeft het algemeen bestuur het dagelijks bestuur en de bestuurscommissies de kaders voor het (financieel) beheer van de fondsen.

In de jaarrekening zullen de bestuurscommissies via het dagelijks bestuur inzake de fondsen verantwoording afleggen aan het algemeen bestuur.

Aanwending
De kosten van geleverde diensten en/of producten die gemaakt zijn in het kader van het desbetreffende specifieke door derden bepaalde bestedingsdoel komen ten laste van dat fonds.

Mutaties doel
Het doel kan niet gewijzigd worden. Het betreffen geoormerkte middelen van derden met een specifiek bestedingsdoel.

Opheffing
Na het vervallen van het specifieke bestedingsdoel. Eventuele resterende middelen worden afgerekend met de verstrekker van de middelen.

1.4 Rente

De MRDH volgt voor wat betreft rente over het eigen vermogen de aanbeveling van de commissie BBV in haar 'notitie rente 2017".
De bepalingen en richtlijnen van deze notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2017. De aanbeveling luidt; "Alhoewel in het BBV de mogelijkheid vooralsnog blijft bestaan om een rentevergoeding (of een vergoeding voor de inflatie) over het eigen vermogen te berekenen en deze door te belasten aan de taakvelden, adviseert de Commissie BBV vanwege het verlangde inzicht, de eenvoud en transparantie deze systematiek niet (meer) toe te passen." De MRDH volgt deze aanbeveling op.

Indien over vreemd vermogen rente wordt berekend, kan of moet -afhankelijk van de gemaakte afspraken of wettelijke bepalingen- de rente ten gunste van voorzieningen en/of fondsen worden gebracht.
De MRDH heeft geen voorzieningen en deze worden ook niet voorzien. Rentetoerekening is bij de instelling van voorzieningen overigens alleen aan de orde als de hoogte van de betreffende voorziening op basis van contante waarde wordt berekend.
Indien rente wordt ontvangen over niet bestede fondssaldi dient deze rente - afhankelijk van de gemaakte afspraken of wettelijke bepalingen - aan het betreffende fonds te worden toegerekend of als bate binnen het programma, waarvoor middelen aan het betreffende fonds worden onttrokken. De MRDH heeft ten tijde van het opmaken van deze beleidsnota geen fondsen, waaraan rente mag of zal worden toegerekend.

2 Overzichten

2.1 Reserves

Naam	Reserve weerstandsvermogen Economisch Vestigingsklimaat
Doel	De reserve is ingesteld naar aanleiding van een besluit van het algemeen bestuur van 9 december 2015 in het kader van Risicomanagement en weerstandsvermogen. In deze reserves is de benodigde weerstandscapaciteit voor het programma Economisch Vestigingsklimaat opgenomen.
Bestemming / beleid	Eind 2015 is door middel van een financiële risicoanalyse berekend dat een maal per vier jaar (collegeperiode) er als gevolg van de mogelijkheid van het uittreden van een gemeente en daarmee het wegvallen van (een deel van) de inwonerbijdrage een weerstandscapaciteit van €100.000 benodigd is ter dekking van vaste apparaatskosten. Indien dit risico zich manifesteert kan er een beroep worden gedaan op deze reserve.
Verantwoordelijke	Bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat
Voeding en onttrekking	De reserve is ingesteld naar aanleiding van een besluit van het algemeen bestuur van 9 december 2015 in het kader van Risicomanagement en weerstandsvermogen. Bij de jaarrekening 2015 is aan deze reserve €100.000 toegevoegd. Onttrekkingen vinden plaats indien er een dekkingstekort op de vaste apparaatskosten ontstaat als gevolg van het wegvallen van (een deel van) de inwonerbijdrage.
Minimum en maximum	De hoogte van de reserve weerstandsvermogen Economisch Vestigingsklimaat is inherent aan het geïdentificeerde risico.
Stand en verwacht verloop	Stand per 31 december 2015: €100.000 Verwacht verloop: Afhankelijk van het zich manifesteren van de risico's.
Looptijd	Voor onbepaalde tijd
Rentetoerekening	Niet van toepassing

Naam	Egalisatiereserve Economisch Vestigingsklimaat
Doel	De vorming van deze bestemmingsreserve heeft twee redenen: - omdat in het begrotingsjaar gestarte projecten niet altijd eindigen op 31 december van dat jaar. De doorloop en daarmee samenhangende kosten kunnen voor bepaalde grote projecten een onevenredig beslag op de begroting voor het volgende jaar leggen; - omdat het niet opportuun is om relatief geringe begrotingsoverschotten af te rekenen met 23 gemeenten.
Bestemming / beleid	Posten die voldoen aan de doelen kunnen in de reserve worden opgenomen
Verantwoordelijke	Bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat
Voeding en onttrekking	De reserve is ingesteld naar aanleiding van een besluit van het algemeen bestuur van 9 december 2015 in het kader van de 1e bestuursrapportage MRDH 2015. Bij de jaarrekening 2015 is aan deze reserve €2.387.228 toegevoegd.
Minimum en maximum	Minimum: € 0 Maximum: Niet van toepassing
Stand en verwacht verloop	Stand per 31 december 2015: €2.387.228 Verwacht verloop: Afhankelijk van besluitvorming over de bestemming bij de jaarrekening en de realisatie van de in de reserve opgenomen projecten.
Looptijd	Voor onbepaalde tijd
Rentetoerekening	Niet van toepassing

Naam	Risicoreserve financiering regionale OV-bedrijven
Doel	-
Bestemming / beleid	Deze reserve moet worden gevormd om de risico's die van directe invloed zijn op de economische waarde van het te financieren materieel naar behoren af te dekken. Op grond van een referentievergelijking is vastgesteld dat een waardedaling van 35% van voornoemd materieel als uitgangspunt voor de risicoberekening verdedigbaar is. De risico-inschatting voor de beide OV-bedrijven is daarnaast als "laag" geclassificeerd en daaruit volgt een risicoweging van 8% als uitgangspunt voor de risicoberekening. Indien voormelde risico's zich daadwerkelijk voordoen (bv. wanprestatie of faillissement van een vervoerder) kan een beroep worden gedaan op deze reserve.
Verantwoordelijke	Bestuurscommissie Vervoersautoriteit
Voeding en onttrekking	De instelling van deze reserve vloeit voort uit het besluit van het algemeen bestuur van 9 december 2016 om HTM Personenvervoer N.V. (inclusief HTM Railvoertuigen B.V. en HTM Railinfra B.V.) en RET N.V. (inclusief RET Railgebonden Voertuigen B.V. en RET Infrastructuur B.V.) goed te keuren als partijen waaraan door de MRDH leningen, garanties en borgstellingen uit hoofde van de publieke taak kunnen worden verstrekt ten behoeve van de financiering van investeringen in railvoertuigen en railinfrastructuur. Deze reserve wordt gevoed door het in rekening brengen van een jaarlijkse risico-opslag van 60 basispunten over de uitstaande leningen, garanties en borgstellingen aan voornoemde vervoerders. Onttrekking indien de hiervoor onder Bestemming/beleid genoemde risico's zich daadwerkelijk voordoen.
Minimum en maximum	Op basis van jaarlijkse risicoweging (norm 8% van discrepantie tussen openstaande leningen en economische waarde van de daarmee gefinancierde activa)
Stand en verwacht verloop	Stand per 31 december 2015: € nihil Verwacht verloop: de minimaal benodigde risicoreserve wordt in 2018 al bereikt, bedraagt dan naar verwachting € 7.600.000 en groeit daarna door naar een ultimo 2021 benodigde stand van € 19.000.000.
Looptijd	Voor onbepaalde tijd
Rentetoerekening	Niet van toepassing

2.2 Voorzieningen

In 2015 en 2016 zijn geen voorzieningen getroffen. Dat wordt ook niet voorzien.

2.3 Fondsen

Naam	BDU regio Rotterdam
Doel	Het bevorderen van de mobiliteit in de metropool Rotterdam Den Haag door de instandhouding en bevordering van een goed regionaal openbaar vervoer- en wegennetwerk. Voorts wordt noodzakelijk onderzoek uit deze fondsen gedekt.
Bestemming / beleid	Instandhouding openbaar vervoer door concessieverlening en – bijdragen aan vervoerders. Initiëren, beoordelen en bijdragen regionale investeringsprojecten op het gebied van verkeer en (openbaar) vervoer binnen de kaders van de wet en uitvoeringsregeling BDU.
Verantwoordelijke	Bestuurscommissie Vervoersautoriteit
Voeding en onttrekking	Jaarlijkse ontvangst rijksbijdrage in het kader van de wet Brede doeluitkering verkeer en vervoer (BDU). Voor zover deze middelen in enig jaar niet worden besteed, blijven zij in het fonds.
Minimum en maximum	Niet van toepassing
Stand en verwacht verloop	Stand per 31 december 2015: €359.227.968 De verwachting is dat het fonds de komende jaren zal afnemen.
Looptijd	Voor onbepaalde tijd
Rentetoerekening	Niet van toepassing (vastgelegd in de wet BDU verkeer en vervoer)

Naam	Mobiliteitsfonds regio Den Haag
Doel	Het bevorderen van de mobiliteit in de metropool Rotterdam Den Haag door de instandhouding en bevordering van een goed regionaal openbaar vervoer- en wegennetwerk. Voorts wordt noodzakelijk onderzoek uit deze fondsen gedekt.
Bestemming / beleid	Instandhouding openbaar vervoer door concessieverlening en – bijdragen aan vervoerders. Initiëren, beoordelen en bijdragen regionale investeringsprojecten op het gebied van verkeer en (openbaar) vervoer binnen de kaders van de wet en uitvoeringsregeling BDU.
Verantwoordelijke	Bestuurscommissie Vervoersautoriteit
Voeding en onttrekking	- Jaarlijkse ontvangst rijksbijdrage in het kader van de wet Brede doeluitkering verkeer en vervoer (BDU) - Inwonerbijdrage Haaglanden-gemeenten*) Voor zover deze middelen in enig jaar niet worden besteed, blijven zij in het fonds. *) In 2011 is besloten deze bijdrage tot en met 2017 in stand te houden. In 2016 is besloten dat deze bijdrage met ingang van 2018 niet meer wordt geheven.
Minimum en maximum	Niet van toepassing
Stand en verwacht verloop	Stand per 31 december 2015: €121.253.956 De verwachting is dat het fonds de komende jaren zal afnemen.
Looptijd	Voor onbepaalde tijd
Rentetoerekening	- BDU deel: Niet van toepassing (vastgelegd in de wet Brede doeluitkering verkeer en vervoer) - Gemeentelijk deel: Niet van toepassing (conform gemaakte afspraken)

Het algemeen bestuur heeft bepaald dat met ingang van 2018 de hierboven genoemde fondsen worden samengevoegd. Vanzelfsprekend geldt dat ook voor de alle lopende verplichtingen ten laste van deze fondsen. In 2017 worden de bijdragen van de gemeenten en het Rijk conform de daartoe strekkende bepaling in het BBV apart geregistreerd.

3 Besluit

Het algemeen bestuur van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag;

gelet op artikel 12 van de Financiële verordening MRDH 2015;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 21 juni 2017;

Besluit

1. De beleidsnota reserves, voorzieningen en fondsen MRDH 2017 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 7 juli 2017 van het algemeen bestuur.

mw.mr.drs. A.W.H. Bertram
secretaris-generaal

ing. A. Aboutaleb
voorzitter